

Geliş Tarihi / Received: 18/10/2023 Kabul Tarihi / Accepted: 04/12/2023

GÜFTE MECMÛALARININ MESTAP'A GÖRE TASNİFİ ÜZERİNE BAZI ÖNERİLER

SOME SUGGESTIONS ON THE
CLASSIFICATION OF SONG-TEXT
COLLECTIONS ACCORDING TO
MESTAP

Doç. Dr. Şerife AĞARI
Karabük Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
E-posta: serifeagari@karabuk.edu.tr
Orcid: 0000-0002-8197-9104

Doç. Dr. M. Akif GÖZİTOK
Erzurum Teknik Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
E-posta: makif.gozitok@erzurum.edu.tr
Orcid: 0000-0003-0197-3093

Öz¹

Mecmûalar klasik Türk edebiyatı alanında oldukça önemli metinlerdir. Bu alanda özellikle son yıllarda yapılan çalışmalar, kültürel zenginliğimizin bir göstergesi olan mecmûaların çeşitliliğinin bilinenden çok daha fazla olduğunu gözler önüne sermiştir. Kütüphane kayıtlarında Güfte Mecmûası, Şarkı Mecmûası, Beste Mecmûası, Hânende Mecmûası gibi farklı adlarla yer alan güfte mecmûaları, içerisinde bestelenmiş olduklarına dair herhangi bir alamet bulunan şiirlerin toplandığı eserlerdir. İlk örneklerine 15. yüzyılda rastlanan güfte mecmûalarının 20. yüzyıla kadar derlendiği görülmektedir. Güfte mecmûaları, divan sahibi şairlerin divanlarında bulunmayan şiirlerini içermesi, divanı olmayan yahut tezkirelerde adı geçmeyen şairlerin bilinmeyen şiirlerini barındırması bakımından son derece önemli kaynaklar konumundadır. Teknik olarak şiir mecmûalarıyla benzer özellikler gösteren güfte mecmûalarında farklı olarak makam, form ve usul adları ile bestekar ve güfte sahibi bilgilerine yer verilmektedir. Bu makalede güfte mecmûaları hakkında genel bilgiler verilip bu alanda şimdiye kadar yapılan çalışmalar üzerinde durulacak; daha sonra güfte mecmûalarının MESTAP kapsamında değerlendirmesi yapılacak ardından MESTAP'a göre tasnifi üzerine bazı önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar kelimeler: Mecmûa, güfte mecmûaları, MESTAP.

Abstract

Song-text collections are very important texts in the field of classical Turkish literature. Studies conducted in this field, especially in recent years, have revealed that the diversity of song-text collections, which are an indicator of our cultural richness, is much greater than known. Song-text collections, which are included in the library records under different names such as Güfte Mecmûası, Şarkı Mecmûası, Beste Mecmûası, Hânende Mecmûası, are works that collect poems that have any indication that they were composed. It is seen that the song-text collections, the first examples of which were found in the 15th century, were compiled until the 20th century. Song-text collections are extremely important sources in terms of containing the poems of poets who have divans, which are not included in their divans, and the unknown poems of poets who do not have divans or whose names are not mentioned in the biographies. Song-text collections, which are technically similar to poetry collections, include the names of makam, form and rhythm,

¹ Bu makale daha önce İstanbul Kültür Üniversitesi tarafından düzenlenen 3. MESTAP Çalıştayı'nda iki farklı bildiri olarak sunulmuştur. Bildiriler aynı konuyu ele aldığı için yazarları tarafından tek bir makale haline getirilmiştir.

as well as composer and lyricist information. In this article, general information about song-text collections would be given and the studies done so far in this field would be emphasized; Then, the song-text collections would be evaluated within the scope of MESTAP, and then some suggestions would be made on their classification according to MESTAP.

Keywords: Collection (majmu'a), song-text collection, MESTAP.

GİRİŞ

Arapça sülâsî masdar cem' (جمع) kökünden ism-i mef'ûl (مفعول) olarak türemiş müennes bir kelime olan mecmûa kelimesi, en öz tanımıyla *toplanmış, derlenmiş, bir araya getirilmiş şeylerin tamamı* demektir (Mütercim Asım Efendi, 2013: IV/3297). Günümüzde dergi karşılığında kullanılan mecmûa, klasik Türk edebiyatı alanında farklı kişilere ait metinlerin/metin parçalarının bir araya getirildiği eserler bütünü olarak tarif edilmektedir. İhtiva ettikleri zengin edebî, dinî ve kültürel malzeme ile Türk edebiyatı ve kültür tarihi için oldukça kıymetli eserlerdir. Başlangıçta farklı alanlara ait bilgilerin kaydedildiği kişisel defterler konumundaki mecmûalar, zamanla belirli bir tertip hususiyeti kazanarak bir telif türüne dönüşmüş ve özellikle XVI. yüzyıldan itibaren çokça rağbet görmüştür. Son zamanlarda yapılan çalışmaların net bir şekilde gösterdiği üzere mecmûalar, sıradan not defterleri değil, farklı konularda ve şekillerde bir araya getirilmiş metinleri ihtiva eden birer kültür hazinesidir. Nitekim mecmûalar bir telif türü olarak gelişimini tamamladıktan sonra genellikle kitap hüviyetindeki teliflerden farklı bir tarafı kalmamıştır (Uzun, 2003: 265; Köksal, 2012: 411).

Bu makalede tekrara düşmemek adına daha önce mecmûalar hakkında yazılmış pek çok makalede ifade edilen konulara (mecmûalarının tanımı, tasnifi, önemi, türleri vb.) girilmeden doğrudan güfte mecmûaları üzerinde durulacak; güfte mecmûalarının MESTAP kapsamında nasıl değerlendirildiği ve daha etkin bir şekilde nasıl değerlendirilebileceği irdelenecek ve bu noktada güfte mecmûalarının MESTAP'a göre tasnifinde bir tablo önerisinde bulunulacaktır.

Güfte Mecmûaları

Bilindiği üzere "güfte" kelimesi 'söylemek, demek' anlamına gelen Farsça "goften (گفتن)" mastarından türemiş, 'söylemiş, demiş' anlamında zamanla *söyleyiş* anlamını kazanmıştır. Edebiyat alanında bu kelimenin çoğu zaman "şiir" kelimesi yerine kullanıldığı bilinmektedir. Bir musiki terimi olarak ise güfte, dinî ve din dışı formlarda bestelenen musiki eserlerinin içinde yer alan şiir, terennüm gibi, icra sırasında söylenen kısımlarının bütünü ifade eder (Özkan, 1996: 217; Korkmaz, 2021: 16). Güftelerin toplanarak bir araya getirildiği derleme kodeks ya da cönlere ise 'güfte mecmûası' adı verilmektedir. Güfte mecmûaları, *makam, usûl, beste türü, bestekâr ismi gibi atıflardan birini yahut birkaçını kullanmak suretiyle, içeriğindeki şiirlerin besteli olduğuna*

dair en az bir işaret taşıyan derleme eserlerdir ve bu yönüyle içerisinde bestelenmiş olduklarına dair herhangi bir alamet bulunmayan eş'âr mecmûalarından ayrılırlar (Korkmaz, 2021: 16). Bu noktada güfte mecmûalarını diğer şiir içeren mecmûalardan ayıran en belirgin özelliğin, güfte mecmûalarının ihtiva ettiği şiirlerin bir şiir derlemesi olarak toplanmamış olması olduğunu ifade etmek gerekir (Korkmaz, 2021: 16).

Güfte mecmûaları kütüphane kayıtlarında *Güfte Mecmûası, Gazel ve Şarkı Mecmûası, Beste Mecmûası, Bestelenmiş Eş'âr-ı Müntehabe, Beste ve Semâî Mecmûası, Hânende Mecmûası* ya da bestekarın adıyla anılacak şekilde geçmektedir. İlk dönemlerde, icra edilen eserlerin unutulmaması için kaleme alınan güfte mecmûaları, 19. yüzyıldan itibaren -hepsi değilse bile önemli bir kısmı- bazı bestekârların kendi eserlerini tanıtmak için kaleme aldıkları birer çalışma haline gelmeye başlamıştır (Behar, 2006: 39). Ayrıca bazı güfte mecmûalarının kütüphane kayıtlarına cönk adıyla kaydedildiği de görülmektedir (Susem, 2022: 1715).

Güfte mecmûalarına gösterilen ilgi son yıllarda oldukça artmış, buna bağlı olarak tespit edilen güfte mecmûalarının sayıları çoğalmıştır. Eldeki mecmûalardan hareketle en eski güfte mecmûasının 15. yüzyılda Sultan II. Murad döneminde yazıldığı iddia edilmektedir (Uslu, 2001: 160). İlk örneklerine 15. yüzyılda rastlanan bu mecmûaların 20. yüzyıl başlarına kadar derlendiği görülmektedir. Çoğu el yazması olan bu eserler incelendiğinde tıpkı şiir mecmûalarında olduğu gibi güftelerin genellikle mecmûayı derleyen beğenisine göre seçildiği dikkati çekmektedir. Bu yüzden söz konusu eserlerin derlendikleri dönemin musiki zevkini yansıtan eserler olarak kabul edilmesi mümkündür. Yine diğer mecmûa çeşitlerinde olduğu gibi güfte mecmûalarında da dua ve ilaç tarifleri, çeşitli kişisel notlar gibi bilgileri içeren kısımlar bulunabilmektedir. Güfte mecmûaları, divan sahibi şairlerin divanlarında bulunmayan şiirlerini içermesi, divanı olmayan şairlerin bilinmeyen şiirlerine yer verilmesi ve tezkirelerde adı geçmeyen şairlerle karşılaşılması bakımından önemli kaynaklar konumundadır.

Eski güfte mecmûalarında güfteler belli bir düzen içerisinde sıralanmıştır. Buna göre tam bir güfte mecmûasında başta yer alan makamlar fihristinin hemen ardından her makama ait ayrı bölümler oluşturulmuş ve her bir bölümde büyük formdan küçük forma doğru giden bir düzen takip edilmiştir (Özkan, 1996: 217). Teknik olarak şiir mecmûalarıyla benzer özellikle gösteren güfte mecmûalarında farklı olarak makam, form ve usul adları ile bestekar ve güfte sahibi bilgilerine yer verilmektedir. Ancak söz konusu eserler güfte mecmûası olduğu için genellikle şiirlerin sadece bestelenmiş kısımlarını ve terennüm bölümlerini içermektedir.

Güfte mecmûalarının önemli bir diğer özelliği çok dilli olmalarıdır. Bu mecmûalarda Arapça ve Farsçanın dışında Rumca, Ermenice gibi dillerde yazılmış güfteler bulunabilmektedir. Ayrıca güfte mecmûaları birden fazla bestekarın

bestelediği güftelere yer verebildiği gibi tek bir bestekârın bestelediği güftelere de yer verebilmektedir (Keskiner, 2012).

Güfte mecmûlarında sadece aruzla yazılmış eserler değil heceyle yazılmış şiirler de bulunmaktadır. Bu yüzden şarkı formundaki güftelerin yanında türkü formundaki güftelere de yer verilmiştir. Buradan hareketle güfte mecmûalarının toplumsal beğenin ve zevkin yansıdığı eserler olduğu ifade edilebilir. Ayrıca bu eserler müzik güftelerinin doğru bir şekilde günümüze ulaşmasını sağlamanın yanında güftekar ve bestekârlar hakkında önemli biyografik bilgiler verir.

Cinuçen Tanrıkorur, Osmanlı müziğini *zümre müziği* olarak adlandırır ve klâsik Türk şiirinin yanında anılması gerektiğini ifade eder (1998: 50-51). Nitekim bu müzik geleneğindeki güftelerin sahibi Bâkî, Fuzûlî, Nâbî, Nedîm gibi klasik Türk şiirinin önde gelen simalarıdır. Buna bağlı olarak güfte mecmûaları, klasik Türk musikisi alanını olduğu kadar klasik Türk edebiyatı alanını da ilgilendirmektedir. Nitekim bu mecmûalarda yer alan güfteler klasik Türk şairlerin divanlarından seçilmiş manzumelerden oluşmaktadır. Aynı zamanda şair tezkirelerinde adı geçmeyen pek çok ismin bu mecmûalarda eserlerine rastlanmaktadır. Güfte mecmûalarının dikkat çeken bir başka yönü ise bestekarlığı ile tanınan İtrî, Dede Efendi gibi önemli simaların yazmış oldukları güftelerle aynı zamanda iyi birer şair olduklarının gözler önüne serilmesidir.

Güfte mecmûaları üzerine kıymetli çalışmalar yapan Harun Korkmaz, güfte mecmûalarını şu 16 ana türe tasnif etmektedir (2021: 35-112): *Fasıl Mecmûaları; Şarkı Mecmûaları; Âyîn-i Şerîf Mecmûaları; Na't Mecmûaları; İlâhî Mecmûaları; Şuğûl Mecmûaları; Tesbîh Mecmûaları; Mevlid-i Şerîf Mecmûaları; Mi'râciye Mecmûaları; Regâibiye Güftesinin Bulunduğu Mecmûalar; Türkü, Türkmânî, Varsağı, Koşma Mecmûaları; Nefes Mecmûaları; Karma Güfte Mecmûaları; Eş'âar, Münşeât ya da Fevâid Mecmûalarında Yer Alan Güfteler, Güfte Kısımları; Antoloji Mahiyeti Gösteren Mecmûalar; İçinde Güfte Bulunan Diğer Yazma Eserler.*

Yukarıya kaydettiğimiz tür isimlerinden de görüleceği üzere güfte mecmûaları doğrudan doğruya edebiyat sahasının çalışma alanına girmektedir. Nefes, türkü, miraciye, mevlid, ilahî, na't, şarkı, âyîn-i şerîf gibi kavramlar doğrudan doğruya Türk edebiyatı sahasının kavram alanı içerisinde bulunduğu gibi aynı zamanda Türk musiki sahasının da bizzat çalışma alanıdır. Bu açıdan güfte mecmûaları Türk musikisi ile Türk edebiyatı sahasının keşim noktası konumundadır. Edebiyatsız musiki, musikisiz de edebiyat olmayacağı göz önünde bulundurulunca güfte mecmûaları musiki sahası araştırmacılarını ilgilendirdiği kadar Türk edebiyatı sahasında çalışanları da ilgilendirmektedir. Bu sebeple güfte mecmûaları incelenirken her iki sahanın ihtiyaç ve beklentileri göz önünde bulundurularak ortak noktada

buluşulabilecek bir çalışma metodu belirlenmeli ve bundan sonraki çalışmalar bu ortak metoda uygun olarak yapılmalıdır.

Alanda Yapılan Çalışmalar

Literatürde klasik Türk musikisi ve bu musikiyi oluşturan metinlerle ilgili yapılmış pek çok çalışma bulunmaktadır. Ancak çalışmanın sınırlarını aşmaması adına burada sadece adında güfte mecmûası geçen ya da bir güfte mecmûası üzerinde yapılan çalışmalara yer verilecektir.

Güfte mecmûaları ile ilgili yapılan çalışmaların büyük çoğunluğu yüksek lisans tezlerinden oluşmaktadır. Bunları makaleler ve doktora tezleri takip etmektedir. Kitap türündeki yayınlar bir kısmı ise söz konusu tezlerden üretilmiştir. Güfte mecmûaları ile ilgili en fazla çalışma yapılan alan, İlahiyat Fakülteleri'nin İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı'dır. Bunu Müzik Ana Bilim Dalı takip etmektedir. Ancak son yıllarda Edebiyat Fakülteleri'nin Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dallarında güfte mecmûaları üzerine yapılan çalışmaların sayısında da bir artış gözlenmektedir.

Güfte mecmûaları ile ilgili diğer ana bilim dallarında yapılan çalışmalarda özellikle metin aktarımı hususunda ve metnin vezni ve nazım şekli gibi edebî yönü ile ilgili kısımlarda çeşitli eksiklikler olduğu görülmektedir. Bu çalışmaların birçoğunda transkripsiyon işaretleri kullanılmadığı, hatta özellikle buna gerek duyulmadığının ifade edildiği, çeşitli okuma hatalarının göze çarptığı, güftelerin vezinlerinin bulunmadığı, güftelerin nazım şekillerine dair bilgi verilmediği ve güfte sahibinin kontrol edilmemesinden dolayı yanlış bilgiler verildiği tespit edilmiştir.

Öte yandan Türk Dili ve Edebiyatı alanında yapılan çalışmalarda özellikle makam, usul ve form bilgilerinde ya da bunların isimlendirmelerinde çeşitli hatalarla karşılaşmaktadır. Çünkü klasik musikideki usul ve form isimleri, klasik şiirdeki nazım şekilleri ile benzerlik göstermektedir. Örneğin muhammes klasik Türk şiirinde beş mısralı bendlerle kurulan bir nazım şekliyken klasik Türk musikisinde aynı adlı bir usul bulunmaktadır. Aynı şekilde gazel klasik Türk şiirinde beyit esaslı bir nazım şekli çeşidiyken klasik Türk musikisinde bir form adıdır.

Güfte mecmûaları ile ilgili yapılan çalışmalar şunlardır:

Kitaplar

Konuyla ilgili tespit edilebilen 5 kitap yayını bulunmaktadır.

Berksan, Emine Anar (2020). *Hekimbaşı Abdülaziz Efendi'nin Güfte Mecmûasındaki Şarkılar*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Çıpan, Mustafa (2010). *Güfte ve Şiir Mecmûası / Derviş Avni*. Konya: Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.

Koca, Fatih (2017). *Derviş Mehmed El-Mevlevi'ye Ait Güfte Mecmûası*. Mans Yayınları.

Uslu, Recep (2007). *Musiki / Fatih Sultan Mehmed Döneminde*. İstanbul: Fetih Cemiyeti Yayınları.

Yilter, Sait (2022). *Bir Güfte Mecmûası: Mecmü'atü'l-Leta'if Sandukatü'l-Ma'arif* (ed. Ö. F. Güler). Fenomen Kitaplar.

Tezler

Güfte mecmûaları ile ilgili ilk yüksek lisans tezi 1993 senesinde Nilgün Doğrusöz tarafından Hafız Post'un güfte mecmûası üzerine yapılmıştır. O günden bugüne güfte mecmûaları ile ilgili 30 yılda toplam 43 tez hazırlanmıştır. Bunlardan beşi doktora, otuz sekizi yüksek lisans tezidir. Doktora tezlerinden sadece biri, yüksek lisans tezlerinden ise yedisi Türk Dili ve Edebiyatı alanında yapılmıştır.

Tablo 1: Güfte mecmûaları ile ilgili hazırlanan tezler

Sayı	Yıl	Yazar	Tez Adı	Türü	Alan
1	2022	Melis Susem	Güfte Mecmûası (İnceleme-Metin-Sözlük) (Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Yazma Eserler Koleksiyonu No.: 1057)	Doktora	Türk Dili ve Edebiyatı
2	2022	Tuğba Dursunlar Kara	Zeytinoğlu Halk Kütüphanesi 43 Ze 1148 Numarada Kayıtlı Güfte Mecmûasının Sistemik Tasnifi Projesine (MESTAP) Göre Tasnifi	Y. Lisans	Türk Dili ve Edebiyatı
3	2022	Erhan Gülmez	Milli Kütüphane 06 HK 1721 Numaralı Güfte Mecmûası [İnceleme-Metin-Mecmûaların Sistemik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) Göre Tasnifi]	Y. Lisans	Türk Dili ve Edebiyatı
4	2021	Betül Uysal	Hâfız Mustafâ Dûrbînî-zâde'nin Güfte Mecmûası (İaek Şevket Rado Yazmaları, Sr 078)	Y. Lisans	Türk Dili ve Edebiyatı
5	2021	Harun Korkmaz	Türk Musiki Tarihinin Kaynağı Olarak Güfte Mecmûaları	Doktora	Tarih

6	2021	Fatih Tüysüz	Buhûrîzâde Mustafâ İtrî'nin Mecmûa-ı Eş'âr İsimli Güfte Mecmûası (İnceleme-Metin)	Doktora	Müzik
7	2021	Kerem Kaan Akhan	Ebubekir Ağa Güfte Mecmûası: Türkçe Güfteler (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin)	Y. Lisans	Türk Dili ve Edebiyatı
8	2020	Burcu Acar	Konya Büyükşehir Belediyesi Koyunoğlu Müzesi ve Kütüphanesi'ndeki 13215 Numaralı Güfte Mecmûası ve 14717 Numaralı Şiir Mecmûasının 'Mecmûaların Sistemik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) Göre Tasnifi	Y. Lisans	Türk Dili ve Edebiyatı
9	2019	Şengül Altun Öney	Güfte Mecmûalarında Vezin, Usul, Güfte İlişkisi: Hâşim Bey Mecmûası Örneği	Y. Lisans	Müzik
10	2019	Ömer Faruk Kaygısız	Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Güfte Mecmûası: İnceleme-Metin	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
11	2019	Ayşegül Demir	Konya Büyükşehir Belediyesi Koyunoğlu Müze ve Kütüphanesi'ndeki İlahi ve Güfte Mecmûalarının Sistemik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) Göre Tasnifi	Y. Lisans	Türk Dili ve Edebiyatı
12	2019	Merve Güngör	XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Yazıldığı Tahmin Edilen Bir Güfte Mecmûasının (120b-240a) Musiki Yönünden İncelenmesi	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
13	2019	Fatma Nur Duran	Hâşim Bey'in Güfte Mecmûası	Y. Lisans	Müzik

14	2019	Saliha Nur Yazaroğlu Oruç	Şekl-i Nur Hanım'ın 'Mecmû'a-i Makâmât-ı Mûsikî' Adlı Güfte Mecmûası	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
15	2019	Zehra Mine Baran Gündoğdu	Şarkı Mecmûası (Çorum Hasanpaşa KTP. 19 HK 2253) Adlı Eserin Transkripsiyonu ve İncelenmesi	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
16	2018	Mehmet Fazıl Serim	XVIII. Yüzyılda Yazıldığı Tahmin Edilen Bir Güfte Mecmûasının Musiki Yönünden İncelenmesi	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
17	2018	İsmail Aras	Hazîne-i Enderûn-ı Hümâyûn'dan Es-Seyyîd Mîr Mehmed İzzet'in Hayatı ve Güfte Mecmûası'nın İncelenmesi	Y. Lisans	Tarih
18	2017	H. Zehra Gürsoy Tosun	XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Yazıldığı Tahmin Edilen Bir Güfte Mecmûasının (1a-120b) Musiki Yönünden İncelenmesi	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
19	2017	Hasan Kazancı	19. Yüzyılda Yazıldığı Düşünülen Yazma Bir Mecmûadaki Güfteler	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
20	2016	Mehmet Nuri Parmaksız	Bodleian Kütüphanesi 127-128 Numaralı Türk Musikisi Güfte Mecmûasının İncelenmesi	Doktora	Müzik
21	2015	İbrahim Çoban	XIX. Yüzyılda Yazıldığı Anlaşılan Bir Güfte Mecmûasındaki Eserlerin Çeviri Yazımı ve Değerlendirilmesi	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
22	2014	Burçin Topal	Gıdâ-i Rûh İsimli Güfte Mecmûasının Günümüz Türkçesine Çevirisi ve İncelenmesi	Y. Lisans	Müzik

23	2013	Hilal Konya	XIX. Yüzyılda Yazılmış Olan Vâsıf Bey'in Güfte Mecmûasının İncelenmesi	Y. Lisans	Müzik
24	2013	Mehmet Sait Halim Gençoğlu	Süleymaniye Kütüphanesi- Ali Nihat Tarlan- Nr. 81 Künyeli Mecmûa-i Güftenin İncelenmesi	Y. Lisans	Müzik
25	2013	Hüseyin Suiçmez	19. YY.'ın İlk Yarısında Yazıldığı Tahmin Edilen Bir Yazmadaki Güfteler Üzerine Çalışma	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
26	2013	Erdal Kılıç	Mecmûa-yı Letâif fî Sandukatiel-Meârif (Metin ve Değerlendirme)	Doktora	Tarih
27	2011	Osman Yıldız	XV. Yüzyıla Ait Anonim Güfte Mecmûasının İncelenmesi	Y. Lisans	Müzik
28	2011	Ali Hasözdemir	XIX. Yüzyılda Yazıldığı Tahmin Edilen Bir El Yazması Mecmûada Musiki Güfteleri	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
29	2010	F. Emine Berksan	Hekimbaşı Abdülaziz Efendi'nin Güfte Mecmûası'ndaki şarkılar	Y. Lisans	Müzik
30	2007	Aynur Demir	XX. Yüzyılda şeref bin Hasan Tarafından Düzenlenen Yazma Dinî Güfteler Mecmûası	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
31	2007	Emine Hilal Çırak	18 YY.'da Yazıldığı Tahmin Edilen Bir Yazmadaki Güfteler	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
32	2006	Hatice Tokdemir	18. YY.'da Yazıldığı Tahmin Edilen Bir El Yazması Mecmûadaki Dinî Musiki Güfteleri	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
33	2005	Tolga Duran	Millet Kütüphanesi, Ali Emiri, Manzum Nr. 759/1'e Kayıtlı	Y. Lisans	Müzik

			Güfte Mecmûasının İncelenmesi		
34	2004	Serçin Erden	Hasan Gülşenî'nin Güfte Mecmûası ve İncelenmesi	Y. Lisans	Müzik
35	2004	Uğur Önen	XVIII. Yüzyılda Yazıldığı Tahmin Edilen Bir El Yazması Mecmûadaki Dinî Musiki Güfteleri	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
36	2001	Sevgi Hatice Sağman	Ruşen Efendi'nin XIX. Yüzyılda Yazılmış 'Mecmûa-i İlahiyyât' Adlı Güfte Mecmûası	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
37	2001	Şengül Sağman	Müstakimzade'nin 'Mecmûa-i İlahiyyat' adlı Güfte Mecmûası (2 cilt)	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
38	2001	Emin Soydaş	XVII. Yüzyıla Ait Bir Elyazması Mecmûada Dinî Musiki Güfteleri	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
39	2001	Cem Murat Derya Dişçi	XIX. Yüzyılda Yazıldığı Tahmin Adilen Bir Yazmadaki Dinî Musiki Güfteleri	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
40	1998	Fatih Öznur	XIX. Yüzyılda Yazıldığı Tahmin Edilen Bir Yazmadaki Dinî Musiki Güfteleri	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
41	1995	Erdoğan Karataş	XVIII. Yüzyıla Ait Bir Elyazması Mecmûada Dinî Musiki Güfteleri	Y. Lisans	İslam Tarihi ve Sanatları
42	1994	Mustafa Doğan Dikmen	Hanende Mecmûası'nın İlk Yedi Makamının Eserlerinin Güfteleri'nin Osmanlıcadan Çevirisi ve İncelenmesi	Y. Lisans	Müzik
43	1993	Nilgün Doğrusöz	Hafız Post Güfte Mecmûası (Türkçe Güfteler)	Y. Lisans	Müzik

Makale ve Tebliğler

Güfte mecmûaları ile ilgili 17 makale ve tebliğ tespit edilmiştir ki bunlardan bazıları konuyla ilgili hazırlanan tezlerden üretilmiştir. Söz konusu çalışmaların on biri Müzik alanında, beşi Türk Dili ve Edebiyatı alanında -ki bunlardan ikisi Müzik alanıyla ortak çalışmalardır- biri de Türk İslam Edebiyatı alanında çalışma yapan araştırmacılar tarafından kaleme alınmıştır.

Tablo 2: Güfte mecmûaları ile ilgili yazılan makaleler ve sunulan tebliğler

Sıra	Yazar	Makale Adı	Dergi	Alan
1	Erdem Sarıkaya	Hekimbaşı Mecmûası Örneğinde Klâsik Türk Edebiyatı Araştırmaları Açısından Güfte Mecmûaları	Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi 36, İstanbul 2017, 135-158	TDE
2	Burcu Acar	Konya Büyükşehir Belediyesi Koyunoğlu Müzesi ve Kütüphanesi'ndeki 13215 Numaralı Güfte Mecmûasının "Mecmûaların Sistemik Tasnifi Projesi"ne Göre Tasnifi	Necmettin Erbakan Üniversitesi Medeniyet ve Toplum Dergisi (METDER), Cilt: 6 Sayı: 1 Yıl: 2022	TDE
3	Melis Susem	18. Yüzyılda Derlenmiş Bir Güfte Mecmûası ve İtrî'nin Bilinmeyen Eserleri	Littera Turca, Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature, 2022, 8/2, 1713-1737.	TDE
4	F. Soysal; M. Uğurluaslın	1774 Tarihli Hâfız Abdülbaki'ye Ait Güfte Mecmûasının İncelenmesi	Rast Müzikoloji Dergisi Cilt II, Sayı 1 (2014), s.68-88	TDE
5	E. Başara; M. Erdoğan	XVIII. Yüzyıla Ait Bir Güfte Mecmûası İncelenmesi	M. Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi 38 (2010/1), 137-172	TDE
6	Recep Uslu	Türk Müziği Eğitim Tarihinde Güfte Mecmûaları ve İncelenme Esasları Üzerine Tespitler	Müzikte 2000 Sempozyumu/2001	Müzik

7	Recep Uslu	Başçavuş İsmail Ağa'nın Besteleri ve Mecmûa-yı Güfte'sinden (Berlin 3370) Tespitler	Yegâh Müzikoloji Dergisi Cilt V Sayı 2 2022- s. 128-150	Müzik
8	Recep Uslu	Güfte Mezmûalarında Bu Müzik Eseri Kimin Problemi? ve Müzikolojik Bir Metot Önerisi	Yegâh Mûsikî Dergisi Cilt III Sayı 2 2020- s. 137-153	Müzik
9	Gamze Köprülü	20. Yüzyıla Ait Bir Güfte Mezmûasının İncelenmesi	Turkish Studies - Social, 2020, 15(5), 2587-2609	Müzik
10	Bora Keskiner	Sultan III. Selim'in Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi'ndeki Güfte Mezmûası	Musikişinas Dergisi, Sayı: 12, 2012, ss. 51-55.	Müzik
11	Erdal Kılıç	Türk Müziğinde Güfte Mezmûaları Hekimbaşı Örneği	Uluslararası Hakemli Müzik Araştırmaları Dergisi, Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2014 Sayı: 01 Cilt: 01 İlkbahar dönemi	Müzik
12	Oğuzhan Kuşoğlu	Ali Emiri Yazma Eserler Bölümünde Adı Bilinmeyen Bir Güfte Mezmûası	Türk Dünyası Araştırmaları Sayı 145, Ağustos 2003.	Müzik
13	F. Adile Başer	Minyatürlü Bir Güfte Mezmûası	M. Fuad Köprülü Türkoloji ve Beşerî Bilimler Sempozyumu (21-22 Kasım 2016) Bildirileri	Müzik
14	Ahmet Feyzi	Şeyh Edhem Efendi Tarafından Yazılan "Bergüzar-ı Edhem yahud Talim-i Usûl-ü Musikî" Adlı Güfte	EKEV Akademi Dergisi Yıl: 18 Sayı: 59 (Bahar 2014)	Müzik

		Mecmûası Üzerine Müzikolojik Bir İnceleme		
15	M. Nuri Parmaksız	Üç Güfte Mecmûasına Göre XV. Yüzyılda ve XVI. Yüzyıl Başlarındaki Türk Musikisi Bestekarı, Makamları, Usulleri ve Biçimleri	X. International Turkic Culture, Art And Protection Of Cultural Heritage Symposium/Art Activity	Müzik
16	M. Nuri Parmaksız	Koyunoğlu Kütüphanesi Yazma Kitaplar Bölümü 12970 Numarada Bulunan Kâr u Beste ve Semâî Güfte Mecmûası	Kalemişi, Cilt 6, Sayı 12, Volume 6, Issue 12, 2018.	Müzik
17	Ö. Faruk Kaygısız	Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmûası	Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 31/1 (Haziran 2022), ss. 301-318.	Türk İslam Edebiyatı

MESTAP Bunun Neresinde?

Bilindiği üzere Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi kısa adıyla MESTAP, öncelikli olarak şiir mecmûalarının, nihaî olarak da edebiyatla ilgili bütün mecmûaların ayrıntılı tasnif ve dökümlerinin yapılmasını hedefleyen bir projedir (Köksal, 2012: 422.) 2011 yılında ayrıntıları duyurulan bu proje kapsamında bugüne değin yüzlerce mecmûanın üniversitelerin lisansüstü seviyelerinde yüksek lisans ve doktora tezi olarak çalışıldığını; söz konusu çalışmalarla Türk kültürüne ve edebiyatına çok büyük katkılarda bulunulduğunu ifade etmek gerekir. Projenin Türk edebiyatı sahası için son derece faydalı ve fonksiyonel olduğunu; fakat kapsamının ve etki düzeyinin daha da artırılabilmesi için bazı noktalarda güncellemelerde bulunulması gerektiğini düşünmekteyiz. Bu minvalde son dönemlerde artan güfte mecmûası çalışmaları için bazı tekliflerde bulunmayı; güfte mecmûalarının MESTAP kapsamında nasıl değerlendirilmesi gerektiği hususunda bazı önerilerde bulunmayı düşünüyoruz.

Yukarıda da ifade edildiği üzere güfte mecmûaları Türk musikisi ile Türk edebiyatı sahasının keşim noktası konumundadır. Bu sebeple güfte mecmûalarının MESTAP kapsamında daha işlevsel olarak değerlendirilebilmesi MESTAP'ın hem kapsamını hem de işlevselliğini artıracaktır. Fakat MESTAP kapsamında hazırlanan güfte mecmûaları incelendiğinde bu çalışmalarda kullanılan MESTAP tasnif tablolarının eş'âr mecmûalarının tasnifinde kullanılan tablolarla aynı olduğu

görülmektedir. Bu durum güfte mecmûlarının sadece edebiyat tarihi açısından değerlendirilmesine imkân tanımaktadır. Yukarıda da ifade edildiği üzere güfte mecmûaları aynı zamanda Türk musikisi sahası için de son derece önemli eserlerdir. Kanaatimizce eğer eş'âr mecmûaları için hazırlanan MESTAP tasnif tablosu şablonu, bazı değişikliklerle güfte mecmûalarına uyarlanırsa MESTAP sadece Türk edebiyat tarihi için değil aynı zamanda Türk musiki tarihi için de son derece kıymetli ve işlevsel bir projeye dönüşür. Bu da projenin etki düzeyini artırır. Bu noktada MESTAP kapsamında çalışılan güfte mecmûaları üzerinde durarak öncelikli durum tespiti yapmak istiyoruz.

Yukarıda verilen tablolarda görüldüğü üzere tespit edebildiğimiz kadarıyla bugüne değin konusu bir güfte mecmûasını neşretmek ve incelemek olan beş doktora tezi ve otuz sekiz yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Bunlardan bir doktora tezi ve yedi yüksek lisans tezi Türk Dili ve Edebiyatı alanında çalışılırken yedi yüksek lisans tezinden de sadece beşi MESTAP kapsamında hazırlanmıştır. Söz konusu bu güfte mecmûası çalışmaları incelendiğinde MESTAP kapsamı dışında güfte mecmûası çalışan araştırmacıların bir kısmının herhangi bir tablo kullanmadığı; bir kısmının ise çalışmalarında birbirinden farklı tablolar kullandığı görülmüştür. Şüphesiz her bir araştırmacı kendi çalışmaları için en doğrusunu yapmak adına neşre hazırladığı esere en uygun tabloyu oluşturmuştur. Fakat bu çaba bu güfte mecmûalarını sistemli bir şekilde ele almak noktasında çok işe yarar gibi görünmüyor.

Öte taraftan halihazırda bir araştırmacı, MESTAP kapsamında eş'âr mecmûası da güfte mecmûası da çalışsa kullanacağı MESTAP tablosu aynıdır. Bu tablo hiç şüphesiz bir eş'âr mecmûasının incelenmesi için son derece işlevseldir. Nitekim bu tabloda edebî bir metnin tasnifinde ihtiyaç duyulacak tüm başlıklar bulunmaktadır. Fakat söz konusu tablonun bir güfte mecmûasının haiz olduğu hususiyetleri yansıtabilmesi bakımından aynı derecede yeterli olduğunu söylemek pek mümkün görünmüyor. MESTAP tablosu genel olarak şiir mecmûaları için tasarlandığından güfte mecmûalarındaki eserlere ait bazı bilgiler tabloda yer alamazken bazı bilgilere de ulaşmak güç olabilmektedir. Bu anlamda güfte mecmûalarını konu edinen çalışmalarda yer alan MESTAP tablolarında çeşitli farklılıklar bulunabilmektedir. Örneğin bazı tablolarda makta beyti/bendi kısmına güftenin terennüm kısımları dahil edilebilmektedir (Acar, 2020).

Güfte mecmûalarında farklı nazım şekillerine ait şiirlerin sadece bestelenen kısımlarına yer verilmesi sebebiyle şiirin bütünü biliniyor/bulunup ona göre tabloya yerleştirilmesi gerekmektedir. Zira var olan beyitler üzerinden şiirin nazım şeklinin doğru tespit edilebilmesi mümkün olmayabilir.

Ayrıca yine güftelerin büyük çoğunluğunda şairin mahlasının bulunmaması şiirlerin sahiplerinin tespitini de zorlaştırmaktadır. Hatta bazen mecmûada eser sahibi

yanlış kaydedildiği için tabloya yanlış yazılabilmektedir. Bu yönüyle yapılan çalışmalarda sahibi tespit edilememiş ya da haklarında yanlış bilgi verilmiş eserler bulunmaktadır.

Güfte mecmûaları şayet ilahî mecmûası değilse içerisinde yer alan eserlerin büyük çoğunluğunun gazellerden ve şarkılardan oluştuğu görülmektedir. Bu durumda genellikle dinî muhtevalı mecmûalarda dinî türler dikkat çekerken din dışı konulu mecmûalarda nazım türü sütunu genellikle boş kalmaktadır (Demir, 2019; Kara, 2022).

MESTAP kapsamında hazırlanmış güfte mecmûası çalışmaları dışında hazırlanan tezlerde tasarlanmış çeşitli tablolar dikkat çekmektedir. Ancak bu tezler her ne kadar Türk Dili ve Edebiyatı alanında hazırlanmış olsa da tablolarda şiirlerden ziyade beste ve bestekar bilgisine yer verilmiştir. Birçok tezdeki tabloda şiirlerin veznine, nazım şekline ve türüne yer verilmezken ilk ve son beyitleri yerine de sadece ilk mısraları alınmıştır (Uysal, 2021; Akhan, 2021; Susem, 2022).

SONUÇ

Güfte mecmûaları kültürel birikimimiz açısından önemli vesikalardır. Bu önem sadece klasik Türk musikisi alanı için değil aynı zamanda klasik Türk edebiyatı alanı için de geçerlidir. Nitekim bu mecmûalarda bilinen pek çok şairin şiirine yer verilirken tezkirelerde adı geçmediği için bilmediğimiz farklı şairlerin şiirlerine de rastlanmaktadır. Bu yönüyle kültür tarihimize ışık tutmaktadır. Aynı zamanda bu metinler birbiriyle çok yakın ilişki içerisinde olan klasik Türk musikisi ve klasik Türk edebiyatının iç içeliğini göstermesi açısından ziyadesiyle önemli eserlerdir. Bu bağlamda bu alanda yapılan çalışmaların iki bilim dalının ortaklaşa yürüttüğü bir proje şeklinde bir araya getirilmesi ve ortaya çıkan metinlerin ortak bir havuzda toplanması kültürel zenginliğimizin gün yüzüne çıkarılması açısından önemli olacaktır. Zira 15. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar geçen beş asırlık dönemde yazılmış yüzlerce güfte mecmûası kütüphanelerde çalışılmayı beklemektedir.

Güfte mecmûaları sayesinde klasik Türk şiiri şairlerinin sadece şarkı nazım şekliyle kaleme aldıkları şiirlerinin değil aynı zamanda divanlarında yer alan pek çok farklı nazım şekline ait şiirlerin belli bölümlerinin bestekarlar tarafından bestelendiği görülmektedir. Bu da özellikle aruz vezni sayesinde zaten kendi içinde bir ahenge sahip olan klasik Türk şiirinin bestelenmek için uygun oluşunun bir neticesidir. Bu yüzden güfte mecmûalarındaki özellikle nazım şekillerinin doğru tespit edilebilmesi için en azından bilinen şairlerin divanlarına ya da şiirlerine ulaşarak onlarla karşılaştırılması önem arz etmektedir.

Müzikoloji alanında güfte mecmûalarıyla ilgili yapılacak çalışmalarda Recep Uslu'ya ait *Türk Müziği Eğitim Tarihinde Güfte Mecmûaları ve İnceleme Esasları Üzerine Tespitler* isimli bildiride çeşitli yöntemler sıralanmıştır. Benzer şekilde Türk Dili ve Edebiyatı alanında da bundan sonra yapılacak çalışmalar için bir yöntem ortaya konulmasının gerekliliği aşikardır. Bu alanda halihazırda mecmûalar için kullanılan ve kabul görmüş bir sistem zaten bulunmaktadır. Bu sistem bazı eklemelerle güfte mecmûalarına uyarlanabilir ve böylece kütüphane kataloglarına kayıtlı yüzlerce güfte mecmûasının çalışılmasında bir usul belirlenebilir. Eğer ortaya böyle bir tablo konabilirse MESTAP, güfte mecmûaları gibi geniş bir sahayı da kapsam alanına dahil ederek hem edebiyat sahası için hem musiki sahası için muhteşem bir veri kaynağı oluşturabilir. Nitekim mecmûaların sistemli bir şekilde ele alınmasını ve belirli bir tablo üzerinde gösterilmesini sağlayan bir proje olan MESTAP'ın son yıllarda yapılan çalışmalarla ne kadar doğru ve faydalı bir proje olduğu ispatlanmıştır. Neticeye ulaşıldığında bu faydanın katbekat artacağına hiç şüphe yoktur. Yapılan çalışmalardan da görüleceği üzere güfte mecmûalarının MESTAP kapsamında ele alınması ve tablolandırılması mümkündür. Ancak güfte mecmûaları iki farklı alanı bir araya getiren eserlerden müteşekkil olduğu için mecmûadaki diğer unsurları göstermek için ayrı tablolara ihtiyaç duyulmaktadır. Buradan hareketle ayrı ayrı hazırlanan bu tabloların en azından asıl hususu ortaya koyan unsurlarını bir araya toplayabilmek için yeni bir tablo geliştirilmesi düşünülebilir.

Bu düşüncenin bir yansıması olarak aşağıdaki tablonun MESTAP kapsamında güfte mecmûalarının tasnifinde kullanılmasının son derece faydalı olacağı kanaatindeyiz. Aşağıdaki tabloda hem MESTAP'ın eş'âr mecmûaları için önerdiği tablodaki önemli kısımlar yer almakta hem de bir güfte mecmûası incelenirken ihtiyaç duyulması muhtemel sütunlar bulunmaktadır. Buna göre bir güfte mecmûası MESTAP kapsamında tasnif olunacaksa eş'âr mecmûalarından farklı olarak mecmûanın muhtevasına ve çeşidine göre şu sütunları barındırması gerektiği kanaatindeyiz: Güftekâr, Bestekâr, Makam, Usul, Form Bilgisi. Bu sütunlarından herhangi birisine mecmûada yer verilmiyorsa o sütun/lar tablodan çıkarılabilir. Aynı şekilde makta beyti/bendi kısmına terennümlerin yazılmasına gerek olmadığını düşünüyoruz. Önerilen tablo şu şekildedir:

Güfte Mecmûaları İçin Önerilen MESTAP Tablosu

		Yer Nu.:								
Sıra	Yp. Nu.	Matla' Beyti/Bendi	Makta' Beyti/Bendi	Nazım Şekli / Birimi	Vezin	Güftekâr	Bestekâr	Makam	Usul	Form
1	165a	Cilvegâh-ı nâza kim ol âfet-i meh-rû çıkar Her taraftan evc-i çarha şevk ile biñ hû çıkar	Remzden hâli degül naqş-ı cemâl-i dil-rübâ hañt-ı la'li bir mu'ammâdur ki şeftâlû çıkar	ğazel	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Neşâfî	'İtrî	hüseynî	hâvî	-
2	237b	'Ahde vefâ eylemedün tûrmañ zâlim tûrmañ Ancağ olur sevdüğüm inşâf ise inşâf ise Hâlini bî-çârelerün şormadun şormadun Ancağ olur sevdüğüm inşâf ise inşâf ise	Hem saña biñ cân ile kurbân olam Hem yoluña hâk ile yeksân olam Hem yine şâyeste-i hicrân olam Ancağ olur ke'l-evvel	murabba'	müfte'ilün müfte'ilün fâ'ilün	Yahyâ Nazım	'İtrî	muhâlif-i 'irâk	sofyan	şarkî
3	240a	Gevher gibi rîzân olayum böyle gerekdür Etrâfına dürler dökeyüm böyle gerekdür	'Âşık saña bezl eyledi sermâye-i 'ömrin Ey şüh-ı cefâ-pîşe kerem böyle gerekdür	ğazel	mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	-	'İtrî	muhâlif-i 'irâk	semâ'î	naqş
4	249a	Nâzenintüm seyr-i bağa her kaçan refâr ider Kadd-i mevzûnün görtüp her serv ü 'ar'ar 'ar ider Gisuvânın şafha-i rüyına idüp tarmâr Genc-i hüsün hıfz için her tarını bir mâr ider	Şol kadar dökdüm yaşum hâk-i der-i dildârda Kalmadı naqd-i sirişküm çeşm-i gevher- bârda 'Arz-ı faqr itsem 'aceb mi Şehrî küy-ı yârda Şâhına herkes gedâsı olduğun izhâr ider	murabba'	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Şehrî	-	segâh	-	şarkî
5	262b ¹	Gül gülşeni terk eyledi şöbet saña kaldı Bülbül yine meydân-ı mağabbet saña kaldı	Biz dâ'îye-i vuşlat ile hâk-i reh olduğ Ey bād-ı şabâ lutf u mürüvvet saña kaldı	ğazel	mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	Nâbî	'İtrî	râhatü'l- ervâh	şakîl	beste
1	143a	Perişân-hâliñ oldum şormadun hâl-i perişânım Gamuñdan derde düşdüm kılmañ tedbir-i dermânım Ne dersin rüzgârım böyle mi geçsin güzel hanım Gözüm cânım efendim sevdiğim devletli sultânım	Deger her dem vefâsız çarh yayından baña biñ ok Kime şerh eyleyem-kim miñnet ü endüh u derdim çok Saña kaldı mürüvvet senden özge hiç kimesnem yok Gözüm cânım efendim sevdiğim devletli sultânım	murabba'	mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Fuzûlî	Muharrem Çelebi	'acem	devr-i revân	-

¹ Buraya kadarki şiirler Melis SUSEM tarafından hazırlanan güfte mecmûası çalışmasından alınmıştır.

2	261a	Haylî sirişke verdim akın küy-ı dil-bere Dil verdim anda bir gözü ħün-rîz kâfire	Sâķî ayak ayak yürüt imdâ[d]ına mey Ėam haylî demdir etdi Selîm'î muğâşara	Ėazel	mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	Selîm Girây	Küçük Mü'ezzin	-	fer'	-
3	261b ₂	Yine düşdü gönül bir serv-ķad mağbüb-ı zîbâya Görüp zülf-i siyâhun uğradım bir özge sevdâya Amân zâlim amân bî-gâne-meşreb şalma ferdâya Vişâl olmazsa luţf et bārî ruşşat ver temâşâya	Seni gördükde aķlım oldu ey şüğ-ı cihân zâ'il Görüp sen servi-ķaddi gönliüm oldu şu gibi mâ'il Benim cânım benim şüğ-ı cihânım işte ve'l- Ėâşıl Begendim Ėüsnüñü vermem seni ben cümle dünyâya	murabba'	mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	-	Baķı AĞa	-	semâ'î	-

² Buraya kadarki şiirler Kerem Kaan AKHAN tarafından hazırlanan güfte mecmûası çalışmasından alınmıştır.

KAYNAKÇA

Acar, Burcu (2020). *Konya Büyükşehir Belediyesi Koyunoğlu Müzesi ve Kütüphanesi'ndeki 13215 Numaralı Güfte Mecmûası ve 14717 Numaralı Şiir Mecmûasının 'Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) Göre Tasnifi*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akhan, Kerem Kaan (2021). *Ebubekir Ağa Güfte Mecmûası: Türkçe Güfteler (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin)*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Behar, Cem (2006). *Aşk Olmayınca Meşk Olmaz*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Berksan, Emine A. (2020). *Hekimbaşı Abdülaziz Efendi'nin Güfte Mecmûasındaki Şarkılar*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Demir, Ayşegül (2019). *Konya Büyükşehir Belediyesi Koyunoğlu Müzesi ve Kütüphanesi'ndeki İlahi ve Güfte Mecmûalarının Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) Göre Tasnifi*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kara, Tuğba (2022). *Zeytinoğlu Halk Kütüphanesi 43 Ze 1148 Numarada Kayıtlı Güfte Mecmûasının Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesine (MESTAP) Göre Tasnifi*. Yüksek Lisans Tezi. Karabük: Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Keskiner, Bora (2012). "Sultan III. Selim'in Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi'ndeki Güfte Mecmûası". *Musikişinas*. 12. s. 50-56.

Korkmaz, Harun (2021). *Türk Musiki Tarihinin Kaynağı Olarak Güfte Mecmûaları*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

Köksal, Mehmet Fatih (2012). "Şiir Mecmûalarının Önemi ve 'Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi' (MESTAP)". *Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*. İstanbul: Turkuaz Yayınları. s. 411-431.

Mütercim Asım Efendi (2014). *Kâmûsu'l-Muhît Tercümesi I-VI*. İstanbul: YEK Yayınları.

Özkan, İsmail Hakkı (1996). "Güfte". *TDV İslam Ansiklopedisi C. 14*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 217-218.

Parmaksız, Mehmet Nuri (2016). *Bodleian Kütüphanesi 127-128 Numaralı Türk Musikisi Güfte Mecmûasının İncelenmesi*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Soysal, Fikri-Mustafa Uğurlu Arslan (2014). "1774 Tarihli Hâfız Abdülbakî'ye Ait Güfte Mecmûasının İncelenmesi". *Rast Müzikoloji Dergisi*. C. 2. S. 1.

Susem, Melis (2022). "18. Yüzyılda Derlenmiş Bir Güfte Mecmûası ve İtrî'nin Biliinmeyen Eserleri". *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*. C. 8. S. 2. s. 1713-1737.

Tanrıkorur, Cinuçen (1998). *Müzik Kimliğimiz Üzerine Düşünceler*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Uslu, Recep (2001). "Türk Müziği Eğitim Tarihinde Güfte Mecmûaları ve İncelenme Esasları Üzerine Tespitler". *Müzikte 2000 Sempozyumu*. Ankara.

Uslu, Recep (2007). *Musiki / Fatih Sultan Mehmed Döneminde*. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları.

Uysal, Betül (2021). *Hâfız Mustafâ Dûrbînî-Zâde'nin Güfte Mecmûası (İaek Şevket Rado Yazmaları, Sr 078)*. Yüksek Lisans Tezi. Düzce: Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Uzun, Mustafa İsmet (2003). "Mecmûa". *TDV İslam Ansiklopedisi* C. 28. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 265-268.

Yilter, Sait (2022). *Bir Güfte Mecmûası: Mecmû'atü'l-Leta'if Sandukatü'l-Ma'arif*. Erzurum: Fenomen Yayınları.